

FK. 133
126

IIc
1202

de Primitiis
in Sacrificiis
veter.

X. 10. 986

In Nomine Dei!
Jussu & autoritate
VIRI

Maximè Reverendi, Excellentissimi, Amplissimi
DOMINI

ORTHOLPHI
NEUNESII,

SS. Theolog. Doctoris longè celeberrimi, Ecclesiæ
Scholæque Lutheranæ in patria Inspectoris
gravissimi

ad audiendas quinque Discipulorum

ORATIONES VALEDICTORIAS

Omnes

Religionis ejusdem Proceres
literarumque Fautores

qua decet,

*Submissione & observantia invitatur simulq;
de Primitiis differit*

JOH. SEBAST. Bigand / Scholæ Luth. Rector.

SCHMALKALDIÆ

Impressit GEORGIUS HEINRICUS Oppermann.

Rimitiarum quanta priscis temporibus fuerit existimatio, & quam longè supra communem rerum sortem evecta dignitas, scriptorum tum sacrorum tum profanorum monumenta legentibus satis superq; exponunt. Easdem nimirum sanctissimo sibi Numine toties (*Exod. XXIII, 19. Num. XV, 20. Lev. XXIII, &c.*) vendicante, nefas inter Judæos habebatur, aliis quam sacris usibus collocari, quorum alioquin studiofior hac gente vix ulla legitur. Neq; in quibusdam saltem, sed omnibus terræ fructibus, dummodo ad humanæ vitæ sustentationem facerent, religiosus iste segregandi mos obtinuit, quem *oblationis magne* appellationem exinde haud imèritò traxisse probat ex Maimon. *Schikard. in jure Regio p. 271.* Et licet divinitus præscriptam quantitatem non habuerit, infra tamen partem sexagesimã obtulisse placitis & præceptionibus Doctorum supra modum sollicitis, prorsus verò omisisse gravissimis ipsius Dei constitutionibus derogabat. Quemadmodũ autem, ut in causas hujusce ritus curiosius inquiramus, instituti ratio non permittit, ita num peculiari & conatae cuidam virtuti hæc primitiarum præstantia debeat, penitus excutiendum iis committimus, qui abstrusas naturæ dotes aut per eximiam ingenii vim, aut negotiorum rationem facilius feliciusq; indagant. Quod Judæorum sacra, eorumque Antistites his ipsis quasi fulcris niti & conservari ipse Deus voluerit, nemo nisi codicis cultusque divini imperitissimus ibit inficias. Sic quoq; veneratio sui primitiis inter homines gentiles longissimè licet à vero Deo atque necessaria ejusdem notitia remotos adeò constitit, ut, num hic plus superstitionis, quam pietatis & religionis illic fuerit, vix discernat perspicacissimus. *Prisci Romani non gustabant vina aut novas fruges priusquam Sacerdotes primitias libassent, inquit Plin. lib. 18, c. 2.* Ad Numam Pompilium ritus hujus originem refert *Alexand. ab Alexand. l. 3. Gen. c. 12. quem Deos fruge coli & mola salsa supplicari instituisse, molamq; ex farre, sale & aqua composuisse, perhibet.* Græcis quoq; ceremoniam hanc fuisse familiarissimam idem l. c. testis est, *qui non solum hordei primitias offerre consueverant, sed illi quoq;, qui primitias colligebat, crithologo dixere nomen.* Cereri in primis frugum primitias, novum verò vinum Bacho dicabant, nec nisi ritè à sacrorum custodibus libatis utendum fuit. Adhæc sacrificii hujus dignitatem haud parum arguit, quod Apollini Delio per virgines lectissimas frugum primitias missitaverint, & Æneas spolia Mezentio detracta primitiarum instar Marti sacra voluerit, *Dempst. in Annotat. ad Rosin. Antiq. cap. 7, l. 2, Virg. lib. IX, 16,*

Ea scilicet Satanæ est malitia, ut non cornibus semper obver-
 sis invehat, sed furore ut plurimum tectò ad fraudes se componat, haud
 ignarus, calliditate plures posse decipi, quam vi apertâ opprimi. Hinc
 jam pridem sanctitatis fucò tantopere delectatum deprehendimus, ut fi-
 miæ instar, quas Judæis diligentissimè observandas injunxerat Deus, man-
 cipiis suis mira quadam arte imitandas objiceret ceremonias. Suas habe-
 bant aras, cædebant victimas, oracula consulebant, ignem colebant æter-
 num, sexcentisq; aliis *δαιμονίων* subinde incrustatam ad posteros trans-
 mittebant. Quanquam nec desunt, qui diversum hac in parte sentientes
 probatissimos Judæorum ritus, cælestemq; redolentes ordinationem à
 Syris & Ægyptiis derivatum eunt, quasi iis leviter mutatis atq; emendatis
 gentem hanc insuperstitionem effusò semper prorumpentem cursu cle-
 mentissimū Numen revocare voluisset. Quorum tamen sententiã in divi-
 nam sapientiam omninò injuriam legas explosam apud *Excell. Dn. Carpz.*
in not. ad Schik. J. R. p. 44. seq. Obesæ certè naris foret, qui ut reliqua omnia
 taceamus, fabulam de Iphigenia ex Historia Jephthæ profluxisse, cum
Vossio lib. I. de Idol. c. 23. p. 176. animadvertere nequeat, quam æquè ac lauda-
 tum jam primitiarum cultum Prometheus iste stygius subtractam suam
 fecisse credendus est. Ceremoniarum nos jugo, Deo ita volente, liberati
 de sacrificio hoc ritè perficiendo licet animi anxii amplius non simus, ha-
 bemus tamen, quæ aut pari aut meliore jure eidem debentur. Precum e-
 quidem assiduarum summa est necessitas, sive ingruentes horreas tempesta-
 tes, sive ad clementissimū Numinis voluntatē ac nutum respicias, ut, quic-
 quid erat sacrificiorum, his comprehendi videri possit, nisi religiosam libe-
 rorum ab ineunte ætate Deo factam consecrationem ad primitiarum na-
 turam propius accedere, jam dudum ab aliis observatum esset. Quemad-
 modum enim istæ sacris semel destinatæ, profanis rebus impiè serviebant,
 sic hos à suis arceri amplexibus Christus ipse severissimè interdixit. Non
 possunt non in deliciis Deo esse infantes, in quibus Ecclesiam ad incitas re-
 ductam toties ab interitu vindicavit, quoties diaboli fraudibus & corru-
 ptelis religionis sanctitate vitiatâ turbatoribus classica canere propositū
 fuit. Quid mirum, si etiamnum tam solertem liberorum curam agere sa-
 cræ testantur literæ, ut custodibus constitutis atrocissimos Satanæ insul-
 tus sufflaminet, ne primo statim impetu, quæ in his super est, pietatis spem
 in herba quasi suffocet? Verum enim verò, quanta quanta sit eorundem
 immunitas, veteratoris tamen infernalis machinationib⁹ obstare non potest,
 quin majori indies furore in infantes grassetur. Parentum modò fidem
 tentat incuriã, modò Præceptorum industriam fatigat puerorum pervica-
 ciã, modò pravorum subornat consortia, neq; in ætate hac per se maximè
 lubrica & fluxa illaqueanda, & per præcipitia tandem deturbanda, quic-
 quam in expertum omittit. Hinc proh dolor sæpe numero evenit, ut non
 Deo immortali, sed vanissimis paganorū Numinibus, non virtuti artibusq;
 huma-

FKTc 1202

4. ()

humanissimis, sed protervia ac libidini mancipati adolescentes irreparabile patriæ
damnum inferant. Videas, quos castigationis impatientes, Marti rebusque bel-
licis desperatio consecrat, ut in cædibus rapinis, incendiis aliisque dictu nefandis no-
minis immortalitatem captantes citius vitam, quam nequissimam hanc mentem
exuant. Videas, qui Patri libero litantes opes paternas in popinis abliguriunt, tunc
sibi gratulantes, ubi Syracusanorum Babyloniorumque more ad mediam usque no-
ctem convivia protrahere concessum fuerit. Videas, qui Cythereæ, ut ita loquar sa-
cri voluptate liquefcunt & moribus subinde scortorum consuetudine effœmina-
tis ignobilem ac propudiosam quam honestam vitam agere malunt. Quanta au-
tem ex perversa hac filiorum sive educatione sive vivendi ratione in Deum ætatis
primæ amantissimum redundet contumelia, quàm funesta in utramque remp. mala
resultent, me tacente, res ipsa loquitur. Impia vox est piisque auribus indigna, quæ
ubi deferbuissent libidines, solutiori huic vitæ, nescio quem, ad frugem redeundi
stimulum pollicetur. Egregia scilicet spes in ignavia, lascivia, ignorantia, vo-
luptatum adfuetudine reliquisque honestatis pariter ac eruditionis hostibus acer-
bissimis posita est. Quanto igitur satius erit ab incunabilis suum Deo ter opti-
mo maximo, quo decet modo & ritu obtulisse, ut exclusis tot vitiorum monstris
universus Musarum chorus sedes quasi proprias & habitacula in animis non solum
mollioribus inveniatur, sed ætate quoque & educationis beneficiò confirmatis reti-
neatur. Sic enim futurum est, ut patriæ olim & ornamento & utilitati sint, quos
Deo maturè sacros pietas & religio voluit. Hoc ut eò commodius fieri queat,
singulari Principum clementia Scholæ publicæ institutæ jam pridem fuerunt, quæ
ad modum primitiarum adductos, Præceptorumque institutis limatos Deo tan-
dem ac Reip. ceu gratitudinis & observantiæ pignora redderent. Munere igi-
tur tum demum defunctos credimus parentes, quando ad eorum exemplum suos
officinis artium liberalium credunt, in quorum filiis probè erudiendis nostra ha-
ctenus desudavit diligentia, ut ab ætate prima tanquam primitiæ, Deo dicati ta-
les aliquando evadant, quales sibi omnes boni semper exoptarunt. Id quod haud
dubiè de iis expectatum jam ante fuit, qui tanquam *dux divina* cætus nostri Scho-
lastici, consensu Excell. Dn. Inspectoris dimittendi, altioribusque Musis consecrandi
erunt, sic tamen, ut priusquam rude donentur, orationibus, quas pro more a-
pud nos recepto habendas elegerunt & pro captu elaborarunt, profectuum suo-
rum specimina edentes Scholæ Patriæ valedicant. Primus quidem HIERONY-
MUS BURCKHARD execrabitur *Superbiam*; alter JACOBUS FLEMICH
caritatem in patriam commendabit, tertius JOH. CASPAR LOZ *de avaritia*;
quartus HENRICUS JOSIAS REINHARDI *de Musica*; quintus JO-
HANN CASPAR Rûchler *de bello hodierno Gallico* verba facturi sunt. Ut ve-
ro tempori Auditorumque patientiæ nos accomodemus, tres priores cras, Deo
dante, hora consveta examini huic nostro Vernali dabunt initium, reliqui ve-
rò duo eidem sequente die Veneris recitatis orationibus felicem imponent Co-
lophonem. Sua igitur ut hanc solennitatem Maximè Reverendus Dominus E-
phorus, cum reliquis Scholæ nostræ literarumque Fautoribus, præsentia dignari ve-
lit, est quod ea, qua convenit animi submissione rogamus. P. P. Smalc.

dic iv. Calend. Aprilis Anno MDCXCVI.

habere
fior h
terra
ligio
exinc
Et lic
parte
modu
nibus
fius in
nata
tiend
ingen
Judæ
vari i
ibit in
gissim
consti
fuerit
ges pri
piliun
Deos fr
perbibe
testis
bat, cri
vinun
utend
quod
verint

priscis temporibus fuerit existimatio,
a communem rerum sortem evecta
um tum sacrorum tum profanorum
ibus satis superq; exponunt. Easdem
o sibi Numine toties (*Exod. XXIII, 19.*
4, &c.) vendicante, nefas inter Judæos
collocari, quorum alioquin studio
in quibusdam saltem, sed omnibus
næ vitæ sustentationem facerent, re
quem *oblationis magna* appellationem
ex Maimon. *Schikard. in jure Regio p. 171.*
titatem non habuerit, infra tamen
& præceptionibus Doctorum supra
sse gravissimis ipsius Dei constitutio
tem, ut in causas hujusce ritus curio
vermittit, ita num peculiari & con
stantia debeat, penitus excu
ulas naturæ dotes aut per eximiam
m facilius feliciusq; indagant. Quod
es his ipsis quasi fulcris niti & confer
dicis cultusque divini imperitissimus
primitiis inter homines gentiles lon
aria ejusdem notitia remotos adeò
onis, quam pietatis & religionis illic
Prisci Romani non gustabant vina aut novas fru
quit Plin. lib. 18, c. 2. Ad Numam Pom
alexand. ab Alexand. l. 3. Gen. c. 12. quem
se, molamq; ex farre, sale & aqua composuisse
anc fuisse familiarissimam idem l. c.
consueverant, sed illi quoq; qui primitias collige
nis frugum primitias, novum verò
ritè à sacrorum custodibus libatis
jus dignitatem haud parum arguit,
tissimas frugum primitias missita
detracta primitiarum instar Marti

sacra voluerit, *Dempst. in Annotat. ad Rosin. Antiq. cap. 7, l. 2, Virg. lib. IX, 16,*

